

REMISSVAR

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Vårt datum: 2022-04-12
Vårt diarienummer: ADM/2022:54
Ert datum: 2022-01-21
Er beckning: Ju2022/00065

Kopia till: Utbildningsdepartementet

Ny förverkandelagstiftning (SOU 2021:100)

Centrala studiestödsnämnden (CSN) berörs i första hand av förslagen om stärkt ställning för målsägande och utökad möjlighet till förverkande av brottsvinster. CSN begränsar därför sitt remissvar till denna del av betänkandet och avstår från att lämna synpunkter i övrigt.

6.4. Överväganden om målsägandens rätt till kompensation ur förverkade penningmedel

CSN kan komma att påverkas av förslaget i egenskap av utbetalande myndighet och målsägande vid brottslighet som riktas mot CSN, såsom bidragsbrott och bedrägeri.

CSN tillstyrker förslaget om att pengar och kontomedel ska kunna förverkas i större utsträckning än tidigare (avsnitt 6.4.1). CSN tillstyrker även förslaget om att målsägandens anspråk ska kunna prövas direkt i den rättegång där frågan om förverkande prövas (avsnitt 6.4.2).

CSN kräver vanligtvis tillbaka belopp, som betalats ut på oriktiga grunder, med stöd av bestämmelserna om återkrav i 5 kap. studiestödslagen (1999:1395). Processen för återkrav är i många fall enklare och snabbare än att föra en skadeståndstalan i domstol i samband med brottmålet. I vissa situationer är det dock mer effektivt för CSN att framställa ett skadeståndsanspråk än att besluta om återkrav. Detta gäller framför allt när egendom som kan tas i beslag/förvar påträffas under brottsutredningen eller när CSN vill få skadeståndsansvaret fastställt solidariskt för flera personer. Det kan även förekomma brottsupplägg med många inblandade personer, där vissa får återkrav och andra i stället får skadeståndskrav från CSN. Detta är en följd av att återkrav endast kan riktas mot den person som tagit emot studiestöd felaktigt.

REMISSVAR

Idag förekommer det endast i ett fåtal fall per år att CSN begär skadestånd i brottmålet i stället för att besluta om återkrav. Det är möjligt att anspråk från CSN kommer bli mer vanligt förekommande som en följd av att brottsvinster ska kunna förverkas i större utsträckning. Detta gäller särskilt i de fall där förverkande kan komma att ske hos en person som det inte är möjligt att rikta ett återkrav mot. Förslaget om att målsäganden ska kunna framställa sitt anspråk på penningmedel direkt i rättegången innebär också ett enklare förfarande än dagens regler om kvarstad och utmätning. CSN slipper i sådana fall konkurrera om förmånsrätt vid utmätning med eventuella andra fordringsägare.

Vidare vill CSN hänvisa till 2021 års bidragsbrottsutredning.¹ I den utredningen övervägs bl.a. frågan om att införa ett system med administrativa sanktionsavgifter, i stället för lagföring, vid mindre allvarliga lagöverträdelser. Om detta införs kan följderna bli att CSN kommer att polisanmäla bidragsbrott i mindre utsträckning, vilket skulle innebära minskade möjligheter för myndigheten att framställa anspråk på penningmedel direkt i en rättegång.

Beslut om detta remissvar har fattats av enhetschefen Jeanette Carlsson efter föredragning av verksjuristen Malin Olofsson.

Jeanette Carlsson

Malin Olofsson

¹ Dir. 2021:39.